

Mál nr. 10/2020**M og
V vegna ábyrgðartryggingar A****Ágreiningur um bótaskyldu vegna heilsutjóns af völdum myglu í húsnæði X****Gögn.**

Málskot mótttekið 08.01.2020 ásamt fylgigögnum 1-17.

Bréf V dags. 13.02.2020 ásamt fylgiskjali.

Viðbótarathugasemdir M, dags. 04.03.2020.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M starfaði hjá A og hafði, vegna starfs síns, bæði starfs- og svefnaðstöðu í X, húsnæði A, frá maí 2017 til maí 2018. Fljótlega eftir flutning sinn að X hafi M farið að finna fyrir auknum líkamlegum einkennum og óþægindum og leitað til ýmissa sérfræðinga vegna þeirra, en til að byrja með hafi reynst örðugt að greina ástæðu þessara einkenna. Hinn 7. desember 2018 hafi ofnæmislæknir sem M leitaði til sent tilkynningu til Vinnueftirlits ríkisins um að tengsl væru milli myglu og raka í X og einkenna M. Hinn 9. apríl 2019 hafi svo legið fyrir ítarlegt vottorð um heilsufar M þar sem fram komi að hún hafi hlotið langvarandi heilsutjón vegna dvalar sinnar í X. Þá hafi jafnframt verið ljóst að fleiri sjúkdómstilfelli hafi mátt rekja til dvalar starfsmanna að X. Í kjölfar umkvartana starfsmanna hafi A, haustið 2018, fengið verkfræðistofuna B til að framkvæma skoðun og rakamælingu á X. Niðurstöður þeirrar skýrslu séu skýrar og sláandi. Myglu hafi verið að finna víðs vegar í X, m.a. á setustofu, í sturtuðstöðu, í herbergjum starfsmanna og á gangi. Á grundvelli framangreinds telur M vinnuveitanda sinn, A, hafa brugðist skyldum sínum gagnvart henni með því að tryggja ekki öryggi og aðbúnað á vinnustað og gerir hún því kröfu um bætur úr ábyrgðartryggingu A hjá V. Til stuðnings kröfu sinni vísar M m.a. til þess að henni sé nægilegt að sýna fram á að tjón hennar megi rekja til A eða einhvers starfsmanna þess en um hafi verið að ræða skaðabótaskyld hirtuleysi og vanrækslu á viðhaldi, umhirðu og eftirliti með húsakynnum A að X. Samkvæmt skýrslu B sé mygla sjáanleg víða í húsnæðinu og ýmiss konar frágangi, t.a.m. við kítun og frágang á listum, hafi verið ábótavant. Þá hafi raki og leki komist í gegnum glugga á X og sýni myndir að gluggar séu morknir og ónýtir. Enn fremur hafi loftræstingu og almennu hreinlæti í húsnæðinu verið ábótavant. Af skýrslu B sé ljóst að yfirmenn hjá A hafi mátt vita að mygla grasseraði í X. Þá bendi ekkert til þess að A hafi haft eftirlit með húsnæðinu svo sem skylda hafi borið til en sýnilegar rakaskemmdir hafi gefið sérstakt tilefni til frekari rannsókna. Enn fremur hafi fræðslu og upplýsingagjöf til starfsmanna verið ábótavant. Leggja verði strangt sakarmat á A sem sé beinlínis sérfróður aðili á þessu sviði og hafi innan sinna raða fjölmarga starfsmenn með sérþekkingu á viðhaldi og eftirliti með fasteignum. Ljóst sé að M hafi orðið fyrir heilsutjóni, sem rekja megi til þessa skaðlega umhverfis sem aftur megi rekja til vanrækslu A og starfsmanna þess á viðhalds- og eftirlitsskyldum. Máli sínu til stuðnings vísar M til nánar tilgreindra ákvæða laga nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum svo og reglna sem settar hafa verið á grundvelli þeirra.

Í bréfi sínu til nefndarinnar tekur V fram að það hafi ekki verið fyrr en eftir að M flutti frá X, eða um haustið 2018, sem A hafi borist athugasemdir um ástand húsnæðisins að X, en þá hafi komið fram athugasemdir frá tveimur sumarstarfsmönnum A sem dvöldu að X. Vegna þess hafi B verið falið að vinna að úttekt á húsnæðinu. Í skýrslu B komi fram að finna megi raka og rakaskemmdir á ákveðnum stöðum innan X, en ekki megi ráða af skýrslunni að höfundar hennar hafi orðið varir við sýnilega myglu. Fyrstu athugasemdir um hugsanlega myglu hafi því borist A um mánaðamótin ágúst/september 2018 og engin mygla verið sjáanleg. Þá sé því hafnað að ástand X hafi almennt verið ófullnægjandi enda komi sérstaklega fram í skýrslu B að viðhald þess hafi verið gott. Þegar skýrsla B lá fyrir hafi verið ráðist í endurbætur á húsnæðinu vegna þeirra atriða sem bent var á í skýrslunni. Jafnframt hafi þak X verið opnað og hafi þá komið í ljós mygla í hluta þess. Svo virðist sem loftun þaksins hafi ekki verið fullnægjandi og hafi það valdið myglunni. Hafi því verið um að ræða galla á fasteigninni sem A hefði enga vitneskju haft um. Um leið og A hafi haft vitneskju um að vandamál væri til staðar hafi verið gripið til aðgerða en augljóst sé að A hafi ekki haft vitneskju um mygluskemmdir í X meðan M

dvaldi þar og starfaði. Rakavandamál í húsum séu mjög algeng hér á landi og almennt ástand X hafi ekki verið þannig að A hafi mátt vera ljóst að þar væri mygluvandamál, fyrr en staðfestar mælingar og rannsóknir hafi legið fyrir. Þá sé því alfarið hafnað að sýnt sé fram á að viðhald eða aðbúnaður hafi verið með þeim hætti að brotið hafi verið gegn ákvæðum laga nr. 46/1980 eða reglna settum með stöð í þeim. Ekki hafi heldur verið sýnt fram á að orsök rakans/myglunnar sé að rekja til einhverra atvika sem A beri ábyrgð á. Þá tekur V fram að ekki hafi verið sýnt fram á orsakatengsl milli myglunnar og heilsufars M, en hún hafi t.a.m. verið óvinnufær á árinu 2016, áður en hún flutti að X og ekki sé hægt að slá því föstu að veikindi hennar sé einvörðungu að rekja til myglu. Eðli máls samkvæmt sé enginn bótaréttur til staðar nema sýnt sé fram á slík orsakatengsl. Með vísan til alls framangreinds hafnar V því kröfunni.

Í viðbótarathugasemdum M áréttar hún kröfur sínar og gerir ákveðnar athugasemdir við málatilbúnað V. Þannig er því m.a. mótmælt að ekki megi ráða af skýrslu B að mygla hafi verið í húsnæðinu. Þannig megi ráða af ummælum skýrsluhöfundar að þar sem byggingarefni hafi blotnað mikið sé mygla að finna. Eðli máls samkvæmt sé ekki hægt að sjá mygluna með berum augum en hinar verulegu rakaskemmdir sem hafi verið í X gef skýr merki um hana. Frekari prófanir hafi svo tekið af allan vafa um tilvist myglu í X. Á grundvelli almennrar þekkingar hefði skoðun á húsnæðinu því átt að leiða í ljós merki um að mygla væri til staðar. Geti A því ekki borið fyrir sig að vitneskja starfsmanna þess um mygla hafi ekki verið til staðar. Þá er því hafnað að í skýrslu B hafi komið fram að ástand X hafi almennt verið gott og viðhald fullnægjandi, enda hafi þau ummæli átt við um annað húsnæði í eigu A. Sýni niðurstöður skýrslunnar fram á að viðhaldi X og ástandi hafi verið ábótavant. Þrátt fyrir að mygla hafi leynst í þaki hafi ófullnægjandi loftun þess ekki verið eina orsök umræddrar myglu heldur megi einnig rekja hana til leka víðs vegar í X, ófullnægjandi loftræstingar og skorts á hreinlæti. Við mat á sök A verði einnig að líta til þess að rakaskemmdir myndist á löngum tíma, og bendi gögn til þess að raki hafi verið langvarandi og/eða umfangsmikill. Þá hafi A vanrækt að leggja fram gögn er sýni fram á að viðhaldi á X hafi verið sinnt. Þá er einnig ítrekuð sú afstaða M að A hafi vanrækt að tilkynna um og skrá atvinnusjúkdóm með fullnægjandi hætti, en tveir sumarstarfsmenn A hafi greinst með einkenni vegna myglu. Hafi A þá borið að tilkynna Vinnueftirlitinu um þau tilvik þannig að viðhlítandi rannsókn gæti farið fram. Beri A hallann af sönnunarskortum vegna þessarar vanrækslu. Þá er því sérstaklega mótmælt að ekki séu orsakatengsl milli myglu í X og heilsufars M, enda sýni læknisfræðileg gögn fram á slík tengsl. Jafnvel þó aðrar orsakir kunni að vera fyrir heilsuþrengingum M sé bótaskylda samt sem áður fyrir hendi enda ekki skilyrði fyrir henni að mygla sé eina eða meginorsök tjóns M.

Álit.

Óumdeilt er að mygla var að finna í X og telja verður nægilega sýnt fram á að M hafi orðið fyrir heilsutjóni af völdum dvalar sinnar þar. Vátrygging A hjá V tekur til skaðabótaábyrgðar A vegna tjóns á mönnum og munum sem rekja má til starfsemi þess. Hins vegar er það ekki svo að fyrirtæki beri einhvers konar hlutlæga ábyrgð vegna fasteigna sem þau nýta við starfsemi sína og sá sem heldur því fram að annar beri skaðabótaábyrgð ber samkvæmt almennum sönnunarreglum sönnunarbyrði um það. Kemur þá til skoðunar hvort slík sönnun hafi tekist, þ.e. hvort A hafi sýnt af sér saknæma háttsemi við umhirðu og viðhald X.

Af gögnum málsins er ljóst að verkfræðistofan B skoðaði X hinn 12. september 2018 en skýrsla B lá fyrir hinn 21. september 2018. A kallaði B til starfsmanna eftir að tveir sumarstarfsmenn sem dvalið höfðu að X kvörtuðu en á þeim tíma virðist ekki hafa legið fyrir að heilsuþrenging M væri að rekja til myglu í X. Verður því ekki séð annað en að A hafi brugðist fljótt við í kjölfar kvartana starfsmanna.

Kemur þá til skoðunar hvort ástand X hafi verið þess eðlis að A eða starfsmenn þess hefðu mátt gera sér grein fyrir því að heilsuspillandi mygla væri að finna í fasteigninni. Af gögnum málsins má ráða að ein ástæða myglu hafi verið ónæg loftun í þaki og því um galla á fasteigninni að ræða sem ekki hefður verið sýnilegur við venjubundna umgengni eða umhirðu og því verður það ekki metið A til sakar að hafa ekki brugðist fyrir við því.

Hvað varðar aðrar hugsanlegar meðorsakir eða einkenni myglu verður að líta til skýrslu B sem er meðal gagna fyrir nefndinni. Þar kemur fram að við yfirferð B á húsnæðinu hafi komið í ljós svæði með sjáanlegum rakaummerkjum og einhverjir virkir lekar, þó ástand húsnæðisins væri almennt ágætt. Í niðurstöðum B kemur m.a. fram að við skoðun hafi mælst hækkaður raki undir gólflísunum í sturtuaðstöðu og sjáanlegur örveruvöxtur í kittispéttingu, í fundarherbergi hafi rakaummerki verið við útidyrhurð og aðeins hækkaður raki í gólfi við útvegg, við skoðun á einu herbergi starfsmanns hafi pétting í kverk í gólfdukk verið farin að losna, og í öðru herbergi hafi mátt sá rakaummerki í glugga, í gangi hafi víða við samskeyti á einingum mátt sjá rakaummerki, og í enn einu herbergi var í sturtuaðstöðu sjáanlegt gat í gólfdukk í kverk við vegg, sjáanlegir dökkir veggir í gólfdukk en ekki hækkaður raki, aðeins hækkaður raki hafi mælst í horni við kant sem aðskilji gólf frá sturtuaðstöðu og sjá hafi mátt rakaummerki í kverklustum og aðeins hækkaðan raka undir gólfdukk við útvegg. Þá hafi í setustofu mátt sjá aðeins rakaummerki í við útidyrhurð og glugga og lekatauma frá loftunartúðu á útvegg. Með hliðsjón af ofangreindu, svo og ljósmyndum sem fylgdu skýrslunni, verður ekki talið að sjáanlegir annmarkar á húsnæðinu hafi verið svo umfangsmiklir eða þess eðlis að augljóst hafi verið að hætta gæti skapast af þeim og að það verði metið A til sakar að hafa ekki brugðist við þeim fyrr, en í skýrslu B er jafnframt sérstaklega tekið fram að skýrslan taki eingöngu til þeirra atriða sem þarfnist úrbóta og beri að skoða hana með hliðsjón af því. Verður samkvæmt framansögðu ekki fallist á að tjón M verði rakið til saknæms athafnaleysis A og er bótaábyrgð úr ábyrgðartryggingu þess þar af leiðandi ekki fyrir hendi.

Niðurstaða.

M á ekki rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu A hjá V.

Reykjavík, 26. mars 2020.
Þóra Hallgrímsdóttir lögfr.

Valgeir Pálsson, lögfr.

Hildigunnur Hafsteinsdóttir lögfr.